

REVISIONSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2020

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmannarevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträtt revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2020".

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder inte helt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen, Socialnämnden och Gymnasie -och vuxenutbildningsnämnden redovisar ekonomiska underskott och har därmed inte bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Kommunstyrelsen, Förskole -och grundskolenämnden samt Gymnasie -och vuxenutbildningsnämnden har vidare inte helt bedrivit en ändamålsenlig verksamhet. Detta då avvikelser i förhållande till de verksamhetsmässiga målen har konstaterats.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Vi ser det som positivt att tidigare påtalade brister i redovisningen nu är åtgärdade.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll i huvudsak har varit tillräcklig. Styrelsen behöver dock säkerställa att dess interna kontroll rörande produktionsförvaltningen stärks.

Vi bedömer sammantaget att det ekonomiska resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Vi bedömer att verksamhetens utfall delvis är förenligt med de av fullmäktige fastställda verksamhetsmålen i budget 2020.

Vi noterar att det under de senaste åren genomförts tämligen omfattande förändringar i Kommunstyrelsens interna organisation där nya beredningsorgan tillförts Kommunstyrelsen, i form av ett produktionsutskott och en kommunstyrelseberedning. Utifrån resultatet av årets granskningar ser vi det som angeläget att Kommunstyrelsen låter genomföra en översyn avseende

ändamålsenligheten i roll -och ansvarsfördelning, delegationsordning och beredningsprocess för hela sin verksamhet. Inför verksamhetsplaneringen för år 2022 bör detta vara genomfört. Vi revisorer ser anledning att nogsamt följa utvecklingen och vid behov återkomma under kommande års granskning. I "Revisorernas redogörelse 2020" utvecklar vi orsakerna till ovanstående notering.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2020.

Åkersberga den 14 april 2021

Bengt Olin

Ann-Katrine Flodén

Birgitta Halling

Jens Jäger

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas redogörelse för år 2020

De sakkunnigas rapporter i olika granskningar

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i bolagen

Revisionsberättelse för Kommunalförbundet Norrvatten

Deltagare

GERHARD NUSS [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: GERHARD NUSS

Gerhard Nuss
[REDACTED]

2021-04-14 12:42:24 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

ANN-KATRIN FLODÉN [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ANN-KATRINE FLODÉN

Ann-Katrin Flodén
[REDACTED]

2021-04-14 12:37:40 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

BIRGITTA HALLING [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BIRGITTA HALLING

Birgitta Halling
[REDACTED]

2021-04-14 13:14:29 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

JENS JÄGER [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: JENS JÄGER

Jens Jäger
[REDACTED]

2021-04-14 12:32:18 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

BENGT OLIN [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BENGT Å OLIN

Bengt Olin
[REDACTED]

2021-04-14 12:33:59 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

BERTIL OLIN [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BERTIL OLIN

Bertil Olin
[REDACTED]

2021-04-14 12:27:06 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

JAN WINBERG [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: JAN HENRY WINBERG

Jan Winberg
[REDACTED]

2021-04-14 13:15:13 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Revisorernas redogörelse för år 2020

Vi har under året granskat den verksamhet som bedrivits inom Kommunstyrelsens och övriga styrelser och nämnders ansvarsområden enligt särskild revisionsplan. Granskningen har skett utifrån den lagstiftning och det regelverk som reglerar revisorernas uppgift. PwC har biträtt oss vid revisionen. Syftet med granskningarna har varit att säkerställa att verksamheterna bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi har också granskat om räkenskaperna är rättvisande och om nämndernas kontroll har varit tillräcklig.

Nedan lämnas en redogörelse för de granskningar som genomförts under revisionsåret 2020. Kommunens verksamhet har dessutom följts kontinuerligt genom utsänt beslutsunderlag, protokoll och andra handlingar från Kommunstyrelse och nämnder. Revisorerna har även under oktober månad 2020 till Kommunfullmäktige avlämnat ett utlåtande avseende kommunens delårsrapport per 31 augusti 2020.

Väsentlighets- och riskanalys

En viktig och grundläggande del i revisionsprocessen är planeringen av revisionsinsatser. En utgångspunkt för revisionsplaneringen är bedömning av väsentlighet och risk inom verksamheterna. Revisionsarbetet skall inriktas mot sådana områden där det kan finnas risk för att väsentliga fel uppstår som kan påverka verksamhetens inriktning, förvaltning och redovisning. Revisorernas granskning under 2020 baseras på genomförd bedömning av väsentlighet och risk.

Granskning av årsredovisning 2020

Vi har låtit PwC granska årsredovisningen för 2020. Av granskningsrapporten framgår följande:

- Grundat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Däremot behöver koncernperspektivet i förvaltningsberättelsen stärkas till kommande år.
- Resultatet bedöms, utifrån åiterrapporteringen i årsredovisningen, som delvis förenlig med de av fullmäktige fastställda målen. Av de 12 mål som åiterrapporteras i årsredovisningen bedöms 9 som uppfyllda, två som delvis uppfyllda och ett som ej uppfyllt
- Vid granskningen har inga väsentliga avvikelser noterats som påverkar vår bedömning av rättvisande räkenskaper

Granskning av delårsrapport per augusti 2020

I samband med granskningen av delårsrapport lämnade revisorerna följande redogörelse mot bakgrund av PwC:s granskning:

Revisorerna skall bedöma om resultatet i kommunens delårsrapport är förenligt med de mål för den ekonomiska förvaltningen som fullmäktige beslutat om i årsbudget och flerårsplan. Bedömningen skall avse både de verksamhetsmål och finansiella mål som fullmäktige fastställt och som är av betydelse för god ekonomisk hushållning.

Den version av delårsrapporten som varit föremål för vår granskning är den som tillställts såväl Kommunstyrelsen som Kommunfullmäktige den 2020-10-08. Vi har således inte givits möjlighet att granska den slutgiltiga version som Kommunstyrelsen beslutar om 2020-10-19 och som samma dag behandlas i Kommunfullmäktige, vilket är otillfredsställande och något som vi påtalat flera år. Detta förfarande utgör vidare ett avsteg från god revisions sed. Nedanstående bedömningar är således gjorda baserat på en preliminär version av delårsrapporten per 2020-08-31.

Gällande granskningen av delårsbokslutet noteras i redovisningen ett flertal väsentliga avvikelser från lag och/eller god sed. Vi noterar att flera av avvikelserna från lag och god redovisningssed har påtalats i tidigare granskningar. Kommunstyrelsen har inte åtgärdat avvikelserna trots att dessa påtalats vid upprepade tillfällen. Förvaltningen har informerat oss om att arbete med dessa avvikelser pågår. Om avvikelserna inte korrigeras innan årsskiftet kommer bokslutet ej kunna bedömas som upprättat enligt lag och god redovisningssed. Vi förutsätter därför att Kommunstyrelsen vidtar åtgärder med anledning av noteringarna och att rättelse av fel respektive ändring av redovisningsprincip görs enligt RKR:s rekommendation R12.

I delårsbokslutet gör kommunstyrelsen bedömningen att balanskravsresultatet kommer att uppgå till 50 mnkr vid årets slut och att balanskravet därmed kommer att uppnås för 2020. Utifrån de ovan påtalade avvikelserna från god redovisningssed kan vi inte bedöma om balanskravsresultatet kommer att uppgå till 50 mnkr. Däremot delar vi i sak bedömningen att balanskravet kommer att uppnås. Vi bedömer också att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2020. Grundat på vår översiktliga granskning av återrapporteringen av verksamhetsmålen i delårsrapporten har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att ha en annan uppfattning än Kommunstyrelsen avseende uppfyllelsen av de verksamhetsmässiga målen. Det prognostiserade resultatet bedöms därför delvis vara förenligt med de mål som fullmäktige fastställt i budget 2020.

Grundläggande granskning

Granskningen syftar till att bedöma huruvida Kommunstyrelsen och nämnderna under året har arbetat på ett tillfredsställande sätt med styrning, uppföljning och kontroll av ekonomi och verksamhet samt om följsamhet finns till berörd lagstiftning och andra regelverk. Granskningen har genomförts via studier av budget, protokoll och nämndernas samt Kommunstyrelsens verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser för 2020.

Vår sammanfattade bedömning utifrån denna granskning är att Kommunstyrelsen och nämnderna i Österåkers kommun i huvudsak vidtagit tillräckliga åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag. Vissa avvikelser finns vilka redovisas nedan:

- Socialnämnden och Gymnasie -och vuxenutbildningsnämnden redovisar ekonomiska underskott om vardera ca 6 mnkr, och har därmed inte bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Därtill kan läggas att Kommunstyrelsen redovisar ett underskott, härrörande till produktionsverksamheten, på 13,4 mnkr.
- Kommunstyrelsen, Förskole -och grundskolenämnden samt Gymnasie -och vuxenutbildningsnämnden har inte helt bedrivit en ändamålsenlig verksamhet. Detta då avvikelser i förhållande till de verksamhetsmässiga målen har konstaterats.

Vi ser behov av att styrelsen och nämnderna utvärderar huruvida fastställda resultatindikatorer ger en tillräckligt god bild av måluppfyllelsen för respektive resultatmål i samband med delårsbokslut. Nämndernas uppföljning kan förbättras genom att komplettera/ersätta resultatindikatorerna som enbart följs upp vid årsbokslut med fler indikatorer som kan mätas vid delårsbokslut.

Utifrån den grundläggande granskningen är det tydligt att Kommunstyrelsen inte styr och följer upp Produktionsförvaltningen som en integrerad del av sin förvaltning. Styrelsen utövar uppsiktsplikt över Produktionsförvaltningen, på samma sätt som över övriga nämnder. Detta är sedan organisationsförändringen genomfördes 2019, med inrättande av ett Produktionsutskott, inte tillräckligt.

Vi har under granskningen noterat att de styrdokument som reglerar styrelsens/utskottets roller och ansvar innehåller otydligheter. De styrregler för Produktionsutskottet som Kommunstyrelsen berett till fullmäktige ("tillämpningsanvisningar avseende Produktionsutskottets styrregler", KS 2019/0099) är i allt väsentligt identiska med de styrregler som gällde för Produktionsstyrelsen. Styrreglerna har inte reviderats för att återspegla den fundamentala skillnad som Kommunallagen fastställt mellan utskott, som ett beredande organ, och en nämnd/styrelse som ett beslutande organ. I nu gällande styrregler för Produktionsutskottet finns flertalet punkter som inte är överensstämmande med Kommunallagen. Revisionen bedömer att styrreglerna är missvisande på så sätt att det ges sken av att styrning och uppföljning av verksamheten, budgetansvar, samt befogenhet att vidta åtgärder vid bristande måluppfyllelse skulle vara utskottets ansvar istället för styrelsens. Vidare är Produktionsutskottets styrregler och Kommunstyrelsens reglemente inte fullt ut överensstämmande vad gäller inom vilka områden Produktionsförvaltningen ska bedriva verksamhet.

Inom ramen för granskningen har vi gått igenom Produktionsutskottets protokoll. Här noterar vi att Produktionsutskottet, i sitt beslutsfattande, till viss del fortfarande agerar som den tidigare Produktionsstyrelsen. Kommunstyrelsen behöver säkerställa att beslutsfattande sker på rätt nivå, så att beslut som inte får delegeras beslutas av Kommunstyrelsen. Detta gäller beslut som relaterar till verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet (se Kommunallagen 6:38). Vi noterar även att Kommunstyrelsen i sin delegationsordning endast gett en (1) delegation till Produktionsutskottet vilket innebär att utskottet har mycket begränsade befogenheter att fatta beslut på delegation.

En sista iakttagelse är att det i Kommunstyrelsens reglemente anges att styrelsen ansvarar för verksamhet inom skola, vård och omsorg. Samma ansvar åvilar även beställarnämnder och det är således inte helt tydligt vem ansvaret ska utkrävas från.

I syfte att åtgärda ovanstående brister rekommenderas att:

- Kommunstyrelsen säkerställer en tillräcklig intern styrning och kontroll över produktionsförvaltningen. I både styrande dokument och uppföljningar behöver produktionsförvaltningen redovisas som den del av Kommunstyrelsens ansvarsområde den är. Inte minst är detta viktigt inom ramen för beredning av budget 2022.
- Kommunstyrelsen föreslår fullmäktige att revidera de styrande dokument som reglerar roll- och ansvarsfördelning mellan styrelse och utskott. Revidering bör fokusera på att säkerställa en ändamålsenlig roll och ansvarsfördelning som överensstämmer med kommunallagen.
- Kommunstyrelsen prövar om styrelsens delegationsordning är ändamålsenlig vad gäller delegationer till Produktionsutskottet samt att styrelsen noga följer upp att delegationsordningen efterlevs så att obehörigt beslutsfattande inte sker.

Särskilda granskningsinsatser

De granskningar som redovisas nedan avser år 2020 men har i några fall slutförts under 2021.

Granskning av långsiktig ekonomisk planering

Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen delvis har en ekonomisk planering som ger förutsättningar för att upprätthålla god ekonomisk hushållning på lång sikt. Vår sammanfattande bedömning baseras på nedanstående:

- Kommunens centrala dokument för långsiktig ekonomisk planering (LEP) togs fram 2016 och tar därför inte hänsyn till förändringar som skett sedan dess.
- LEP bygger i grunden på relevanta antaganden som bör ge en rättvisande bild av den långsiktiga ekonomiska utvecklingen i kommunen, ett antal utvecklingsområden framkommer dock.
- Kommunen har antagit sju finansiella mål som är väl avgränsade, mätbara och relevanta för kommunen. Enligt vår analys bör dessa mål om de uppnås skapa utrymme för att bibehålla en ekonomi i balans.
- Planeringsprocessen har inte varit utformad så att förankring och delaktighet har uppnåtts hos kommunens förvaltningar och nämnder.

De utvecklingsområden som identifieras i den långsiktiga ekonomiska planeringen är att främst att det centrala dokumentet för långsiktig ekonomisk planering saknar aktualitet och uppdateras endast en gång per mandatperiod. LEP förutsätter också att en effektivisering om 0,6-1 procent av kommunens omsättning årligen uppnås. Hur denna relativt stora effektivisering ska uppnås framgår dock inte av dokumentet. I planen beräknas intäkterna enligt Sveriges kommuner och regioners (SKR) modell, medan kostnadssidan räknas upp med andra egenvalda statistiska index. Kommunstyrelsen bör överväga att också beräkna kostnadssidan utifrån SKR:s modell. LEP saknar också en långsiktig investeringsplan som bör ligga till grund för att ge en korrekt bild av det framtida kostnadsläget.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- Uppdatera modellen som ligger till grund för LEP med kortare intervall allteftersom omvärldsfaktorer förändras.
- Tillse att de facknämnder som karaktäriseras av individuella tjänster tar fram långsiktiga ekonomiska prognoser både vad gäller investeringar och volymer. Utifrån nämndernas ekonomiska planer kan sedan en långsiktig investeringsplan utarbetas.
- Överväga att utgå från SKR:s uppräknings för kostnader i LEP. För närvarande indexeras intäkterna enligt SKR:s modell, medan kostnadsutvecklingen är statisk.
- I samråd med facknämnderna ta fram en långsiktig investeringsplan med adekvata avskrivningstider. På så sätt återges en mer korrekt bild av det framtida kostnadsläget.
- Elaborera med olika befolkningsscenarion i modellen – både den totala nivån och fördelning mellan åldersgrupper.

Granskning avseende likvärdig skola

Vi har låtit genomföra en granskning avseende likvärdig skola. Syftet med granskningen har varit att bedöma om För- och grundskolenämnden och Kommunstyrelsen genom produktionsutskottet (hädanefter benämnda 'revisionsobjekten') säkerställt en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdighet i skolan. Med likvärdighet avses i granskningen att personella resurser samt insatser för stöd och stimulans fördelas utifrån elevernas förutsättningar och behov.

Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att revisionsobjekten inte helt har säkerställt en ändamålsenlig utbildning vad gäller likvärdig skola. Nedan redovisas de väsentliga avvikelser som granskningen identifierat.

Baserat på granskningen bedömer vi att strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet under läsåret 2019/2020 inte har gett revisionsobjekten en samlad och uppdaterad bild av de kommunala grundskoleenheternas olika resultat, centrala förutsättningar och behov.

Vi anser vidare att det delade huvudmannaskapet mellan revisionsobjekten innebär en otydlighet vilken instans som systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket innefattar en inblick på enhetsnivå. Vår bedömning är att otydligheten inte minskat i och med avvecklandet av produktionsstyrelsen 2019 till förmån för inrättandet av ett produktionsutskott under Kommunstyrelsen.

Detta bedömer vi få till konsekvens att inget av revisionsobjekten tagit del av:

- dokumenterad uppföljning och analys av fördelning av personella resurser på enhetsnivå.
- uppföljning av utfallet för verksamhetsförstärkning på enhetsnivå eller övrig uppföljning och analys avseende extra anpassningar och särskilt stöd.
- dokumenterad uppföljning och analys avseende elever i behov av extra stimulans.

Då revisionsobjekten inte tar del av löpande dokumenterad uppföljning och analys avseende enheternas olika förutsättningar gällande personella resurser samt stöd och stimulans anser vi att det saknas förutsättningar för huvudmannen i form av

Förskole- och grundskolenämnden och Kommunstyrelsen genom Produktionsutskottet att analysera och besluta om åtgärder utifrån uppkomna behov på längre sikt.

Genom ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete kan en huvudman regelbundet och systematiskt följa verksamheten och vidta åtgärder som bygger på egna analyser och lokala förutsättningar.

Vi rekommenderar mot ovanstående bakgrund revisionsobjekten att säkerställa att de nya formerna för det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs på ett sådant sätt att det är förenligt med Skollagen och Skolverkets allmänna råd. Det innebär ett förtydligande i att revisionsobjekten, utifrån sina respektive uppdrag som huvudman, systematiskt och kontinuerligt planerar, följer upp, analyserar och vidtar åtgärder inom verksamheten utifrån identifierade brister på enhets- och huvudmannanivå.

Ett alternativt förfarande kan vara att antingen Förskole- och grundskolenämnden eller Kommunstyrelsen genom produktionsutskottet får ett tydligt ansvar för huvudmannens hela systematiska kvalitetsarbete.

Vidare bör roll- och ansvarsfördelningen mellan revisionsobjekten tydliggöras och dokumenteras vad gäller de olika delar av ansvaret som huvudman som åligger kommunen enligt Skollagen.

Granskning av ekonomistyrning inom Vård- och omsorgsnämnden

Efter genomförd granskning är den sammanfattande bedömningen att Kommunstyrelsen till största del har säkerställt en ändamålsenlig mål- och budgetprocess på kommunövergripande nivå. Vidare bedömer vi att Vård- och omsorgsnämnden delvis säkerställt en ändamålsenlig ekonomistyrning samt att den interna kontrollen i hög utsträckning är tillräcklig.

Vår bedömning är att det finns ändamålsenliga och dokumenterade riktlinjer för kommunens mål- och budgetprocess, vilket inkluderar ett årshjul för såväl budget- som uppföljningsprocess.

Vi bedömer att Vård- och omsorgsnämndens budget och verksamhetsplan innehåller de väsentliga delarna enligt fullmäktiges direktiv. Vi ser dock ett behov av att dokumentera Vård- och omsorgsnämndens ekonomiprocesser samt att nämndens internkontrollplan bör innehålla kontrollmoment avseende efterlevnad av riktlinjer och rutiner.

Ansvar och befogenheter i Vård- och omsorgsnämndens verksamheter är tydligt definierade, avseende ansvar för ekonomi och verksamhet. Budgetansvariga chefer uppges erhålla ändamålsenligt stöd i budget- och uppföljningsprocessen.

Vår bedömning är att den ordinarie uppföljningen i omfattning och frekvens är tillräcklig för att ge nämnden löpande kunskap om det ekonomiska läget.

Kommunstyrelsen uppdrog under år 2019 till nämnden att vidta åtgärder med anledning av det prognostiserade underskottet. Nämnden beslutade tidigt under året om åtgärder utifrån det prognostiserade underskottet och för varje enskild åtgärd följde även en kostnadsberäkning. Vår bedömning är dock att dessa åtgärder inte var tillräckliga och att nämnden borde vidtagit ytterligare åtgärder.

Vård- och omsorgsnämnden prognostiserade vid tiden för granskningen ett överskott för år 2020. Nämnden har således ej beslutat om några särskilda åtgärder för en ekonomi i balans under år 2020.

Utifrån genomförd granskning rekommenderar vi Vård- och omsorgsnämnden att:

- Dokumentera de interna ekonomistyrningsprocesserna, i form av budget, uppföljning och prognos.
- Säkerställa en systematisk uppföljning och återrapportering i de fall nämnden beslutar om åtgärder för en ekonomi i balans.

Granskning av arvoden och ersättningar samt Kommunstyrelsens beredningsprocess

Efter genomförd granskning gör vi den sammanfattande bedömningen att Kommunstyrelsens och nämndernas hantering av arvoden och ersättningar inte är helt ändamålsenlig i förhållande till kommunallagen och de av Kommunfullmäktige antagna bestämmelserna, samt inte helt genomförs med tillräcklig intern kontroll. Vi gör även den sammanfattande bedömningen att Kommunstyrelsens nya beredningsprocess med Kommunstyrelseberedning inte är helt ändamålsenlig i förhållande till kommunens interna styrdokument samt gällande lagstiftning.

Mot bakgrund av vad som framkommit av granskningens iakttagelser och bedömningar lämnar vi följande rekommendationer till Kommunstyrelsen:

- Upprätta skriftliga rutiner och kontroller som säkerställer att rätt belopp betalas ut avseende arvoden och ersättningar.
- Upprätta skriftlig dokumentation för hur arvoden och ersättningar ska kontrolleras.
- Upprätta och fastställa styrdokument för hur den nya beredningsprocessen och Kommunstyrelseberedningen ska fungera. I samband med detta rekommenderar vi att en översyn av Kommunstyrelsens beredningsprocess genomförs i syfte att säkerställa att den är effektiv och ändamålsenlig i sin helhet.

Särskilt om Kommunstyrelsens beredning och roll -och ansvarsfördelning

Vi konstaterar att det under de senaste åren genomförts tämligen omfattande förändringar i Kommunstyrelsens interna organisation där nya beredningsorgan tillförts Kommunstyrelsen, i form av ett produktionsutskott och en kommunstyrelseberedning. I ett antal granskningsinsatser under året har vi noterat ottydligheter och brister vad gäller Kommunstyrelsens ansvar, interna organisering och beredningsprocess. Granskningen om likvärdig skola påvisar ottydligheter i ansvarsförhållanden mellan Kommunstyrelsen (Produktionsförvaltningen) och Förskole -och grundskolenämnden när det gäller huvudmannaskapet enligt Skollagen. Granskningen av Kommunstyrelsens beredningsprocess klargör att arbetsformer och styrdokument för Kommunstyrelseberedningens funktion och roll i beredningsprocessen inte är formaliserad. I den grundläggande granskningen framkommer därtill att produktionsförvaltningen inte styrs och leds integrerat i Kommunstyrelsens samlade verksamhet, utan sidordnat genom Produktionsutskottet.

Mot denna bakgrund ser vi det som mycket angeläget att Kommunstyrelsen låter genomföra en översyn avseende ändamålsenligheten i roll -och ansvarsfördelning, delegationsordning och beredningsprocess för hela sin verksamhet. Inför verksamhetsplaneringen för år 2022 bör detta vara genomfört. Vi revisorer ser anledning att nogsamt följa utvecklingen och vid behov återkomma under kommande års granskning.

Övrigt om årets granskning

Under året har en förstudie genomförts rörande Lex Sarah-anmälningar, i syfte att utgöra underlag för revisionsplanering. Under året har vi löpande översänt resultatet av våra olika granskningsinsatser, i form av revisionsrapporter med tillhörande missiv, till revisionsobjekten, dvs styrelse och nämnder. I våra missiv anger vi vilken typ av respons som önskas från de granskade, samt när ett svar förväntas.

Åkersberga, 14 april 2021

Bengt Olin

Ann-Katrine Flodén

Birgitta Halling

Jens Jäger

Gerhard Nuss

Bertil Olin

Jan Winberg

Deltagare

BENGT OLIN [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BENGT Å OLIN

Bengt Olin
[REDACTED]

2021-04-14 10:14:22 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

BERTIL OLIN [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BERTIL OLIN

Bertil Olin
[REDACTED]

2021-04-14 10:13:32 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

GERHARD NUSS [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: GERHARD NUSS

Gerhard Nuss
[REDACTED]

2021-04-14 10:53:27 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

JENS JÄGER [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: JENS JÄGER

Jens Jäger
[REDACTED]

2021-04-14 10:13:08 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

ANN-KATRIN FLODÉN [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ANN-KATRINE FLODÉN

Ann-Katrin Flodén
[REDACTED]

2021-04-14 10:39:29 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

BIRGITTA HALLING [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: BIRGITTA HALLING

Birgitta Halling
[REDACTED]

2021-04-14 10:09:00 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

JAN WINBLAD [REDACTED] Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: JAN HENRY WINBERG

Jan Winblad
[REDACTED]

2021-04-14 11:03:40 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Granskning av årsredovisning 2020

Österåkers kommun

Sofia Nylund

Samir Sandberg

Jesper Häggman

Innehållsförteckning

Inledning	3
Iakttagelser och bedömningar	5

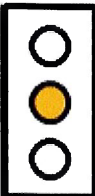

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för perioden 2020-01-01 – 2020-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande revisionella bedömningar:

Revisionsfråga	Kommentar	
Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?	Uppfyllt Grundat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Däremot behöver koncernperspektivet i förvaltningsberättelsen stärkas till kommande år.	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?	Delvis uppfyllt Resultatet bedöms, utifrån återrapporteringen i årsredovisningen, som delvis förenlig med de av fullmäktige fastställda målen. Av de 12 mål som återrapporteras i årsredovisningen bedöms 9 som uppfyllda, två som delvis uppfyllda och ett som ej uppfyllt	
Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?	Uppfyllt Vid granskningen har inga väsentliga avvikelser noterats som påverkar vår bedömning av rättvisande räkenskaper	

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 11 kap. 19 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Enligt 4 kap 3 § LKBR ska årsredovisningens delar upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och kommunens eller landstingets ekonomiska ställning.

Kommunen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga beskrivning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen. Denna granskning utgör underlag för det utlåtande som revisorerna ska lämna till fullmäktige.

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte och Revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivningen avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

Granskningen kommer att utföras enligt god revisionsred med utgångspunkt i utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting" från Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen sker genom intervjuer, dokumentgranskning och granskning av räkenskapsmaterial.

Granskning av kommunens måluppfyllelse har genomförts i enlighet med Skyrevs rekommendation "RU Granskning av årsredovisning".

En översiktlig granskning av intern kontroll i system och rutiner vilka bedöms som väsentliga för den finansiella rapporteringen har genomförts.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av kommunstyrelsen 2021-03-22 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2021-04-26.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef/redovisningschef.

Iakttagelser och bedömningar

Verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomisk ställning

Iakttagelser

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller, för kommunen, kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer. Däremot saknas i viss mån koncernperspektivet. Enligt R15 bör beskrivningarna, under respektive huvudrubrik, utgå från ett övergripande koncernperspektiv och därefter följas av kommunen och eventuella väsentliga koncernföretag.

Driftredovisning

Årsredovisningen innehåller en driftredovisning i eget avsnitt. Det framgår av driftsredovisningen hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten.

Investeringsredovisning

Årsredovisningen innehåller en investeringsredovisning i eget avsnitt. Investeringsredovisningen omfattar en samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet.

Bedömning

Grundat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att årsredovisningen inte lämnar upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Däremot behöver koncernperspektivet stärkas till kommande år.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans för år 2020

God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för perioden 2020–2022 innehållande ett antal finansiella mål och verksamhetsmål.

Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget för 2020. Av den framgår att 5 av 5 finansiella mål är uppfyllda.

Finansiella mål	Utfall 2020	Måluppfyllelse
Nettokostnadsandelen ska högst motsvara 99 procent av skatt och bidrag som utgiftstak.	Nettokostnadsandelen uppgår till 88,8 procent.	Målet är därmed uppfyllt för 2020.
Kommunens utdebitering ska hållas så låg som möjligt under 2020–2022. För år 2020 är den 17:10.	Österåker har inför 2020 bibehållit skattesatsen på 17:10 och ligger därmed kvar på lägst skattesats i landet.	Målet är därmed uppfyllt för 2020.
Kostnadsutvecklingen per invånare ska inte överstiga 3 procent i snitt under mandatperioden.	Kostnadsutveckling per invånare under 2020 var negativ och minskade med 6,2 procent.	Målet är därmed uppfyllt för 2020.
Minst 50 procent av investeringsvolym som överstiger årets avskrivningar ska finansieras med årets resultat och posten för oförutsett, och högst 50 procent via realisationsvinster/exploateringsintäkter och egna medel.	Årets anslagsfinansierade nettoinvesteringar uppgick till 75,3 mnkr. Därutöver redovisas exploateringsfinansierade investeringar om 349,2 mnkr på 2020 som en effekt av byte av redovisningsrutin. Om det finansiella målet ska appliceras på båda dessa kategorier sammanslaget blir investeringsvolymen 424,6 mnkr. Årets avskrivningar uppgick till 32,8 mnkr. Överskjutande belopp om 391,8 mnkr finansieras till 50 procent av årets resultat och till 50 procent av egna medel även när resultatet rensats för exploateringsvinster.	Målet är därmed uppfyllt för 2020.
Årets resultat som överstiger 2 procent av eget kapital ska reserveras för resultatutjämningsreserv i balansräkning under posten eget kapital.	Avsättning till resultatutjämningsreserv föreslås med ett belopp motsvarande den del av årets resultat justerat för jämförelsestörande poster som överstiger 2 procent av eget kapital.	Målet är därmed uppfyllt för 2020.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens sju inriktningsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2020. Av den framgår att 4 av 7 verksamhetsmål är uppfyllda, att 2 av 7 mål delvis är uppfyllda samt att 1 av 7 mål inte är uppfyllda.

Bedömning

Resultatet bedöms, utifrån återrapporteringen i årsredovisningen, som delvis förenlig med de av fullmäktige fastställda målen. Av de 12 mål som återrapporteras i årsredovisningen bedöms 9 som uppfyllda, två som delvis uppfyllda och ett som ej uppfyllt.

Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning för år 2020.

Rättvisande räkenskaper¹

lakttagelser

Vi noterar att kommunen har rättat alla de avvikelser som noterats vid tidigare granskningar. Rättningarna har gjorts enligt god sed och upplysningar har lämnats om deras effekt på kommunens resultat och ställning.

Vid granskningen har inga väsentliga avvikelser noterats som påverkar vår bedömning av rättvisande räkenskaper. Mindre avvikelser har kommunicerats direkt med kommunen.

Likt tidigare år noteras att koncernens noter inte är uppställda jämte kommunens och inte omfattar samma detaljnivå. Detta är ett förbättringsområde till nästa år.

Bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

---

¹ Med räkenskaper menas sammanställda räkenskaper, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.

2021-03-17

Rebecka Hansson

---

*Auktoriserad revisor
Huvudansvarig revisor*

Henrik Fagerlind

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Österåkers kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.